

МЕДІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗВЕРНЕНЬ ПУБЛІЧНОЇ ОСОБИ: ФОНОВА ІНФОРМАЦІЯ

MEDIA REPRESENTATION OF PUBLIC ADDRESS: BACKGROUND INFORMATION

Талавіра Н.М.,

orcid.org/0000-0002-5600-5893

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Стаття присвячена вивченню процесу міжжанрової трансформації публічного виступу у новинний текст. Крім відбору ключових ідей та аргументів з промови, журналісти модифікують її зміст за рахунок уточнення певних даних, пояснення незрозумілих реалій, конкретизації відомостей для заповнення можливих прогалів у читачів. Метою запропонованої розвідки є виявлення критеріїв відбору фонові інформації у новинних текстах, що висвітлюють звернення Володимира Зеленського до американського Конгресу 16 березня 2022 року. Матеріалом для аналізу слугували дві американські та одна британська статті. Встановлено, що цільова аудиторія цих новинних текстів визначає додаткові відомості, які автори включають у фоновий блок. Всі три новинні повідомлення містять дані про час і місце виступу, згадують відео матеріал, показаний присутнім у залі, стан справ на фронті та в тилу, а також відображають допомогу, яку США вже надало Україні та планує передати найближчим часом із зазначенням конкретних видів зброї. Проте наявні певні відмінності між трьома текстами. Обидві американські статті подають вербальні реакції президента США, сенаторів-демократів та республіканців. Проте міжнародне видання www.washingtonpost.com акцентує критичність останніх, які вимагають звіт про витрачені кошти, тоді як демократи і Байден говорять про всіляку підтримку України. Натомість сайт www.latimes.com, що орієнтується на місцевих читачів і має більш консервативні погляди, репрезентує коментарі республіканців, що закликають до більш рішучих дій і активнішої підтримки, тоді як демократ у цьому новинному тексті наголошує, що США допомагатимуть, поки це не становитиме загрози інтересам їхніх громадян. Британський сайт www.bbc.com пропонує новинний текст, який містить додаткову інформацію про заходи, що проходять у Євросоюзі на підтримку України, нагадує своїм читачам про попередній візит трьох європейських лідерів в Київ. Крім того, британське видання відсилає до американських ЗМІ як джерела інформації про надану та обіцяну допомогу Україні з боку США для створення ефекту об'єктивності.

Ключові слова: публічний виступ, новинний текст, медіатизація, фонові інформація, цільова аудиторія.

The article studies the process of cross-generic transformation of a public speech into a news text. In addition to selecting key ideas and arguments from the address, journalists modify its content by clarifying certain data, explaining obscure realia, specifying information to fill possible knowledge gaps of their readers. The purpose of the proposed research is to identify criteria for selecting background information in news texts covering Volodymyr Zelensky's address to the US Congress on March 16, 2022. The material for the analysis was two American and one British articles. It has been established that the target audience of these news texts determines the additional information included in the background block. All three news texts contain information about the time and place of the speech, mention the video material shown to those present in the hall, the current state of affairs at the front; specify the aid the USA has already provided to Ukraine and enumerate particular types of weapons to be given in the near future. However, there are certain differences between the three texts. Both American articles provide verbal reactions of the US president, Democratic and Republican senators. However, the international publication www.washingtonpost.com emphasizes that republicans demand a report on the spent funds, while Democrats and Biden talk about all kinds of support for Ukraine. In contrast, the news text published on www.latimes.com represents comments of Republicans calling for greater engagement and more military support, while a Democrat emphasizes that the US will help until it threatens the security interests of their citizens. The British site www.bbc.com offers a news text that contains additional information about the measures taking place in the European Union in support of Ukraine, and reminds its readers about the previous visit of three European leaders to Kyiv. In addition, the British publication refers to American mass media as a source of information about the aid provided and promised to Ukraine by the United States in order to create the effect of objectivity.

Key words: public speech, news text, medialization, background information, target audience.

Постановка проблеми. Звернення публічної особи, будь то політик, видатна людина, громадський діяч, актор чи прославлений спортсмен, завжди привертає увагу аудиторії. Сучасні виступи опосередковані новими технічними засобами, котрі доносять ідеї риторика до великої кількості слухачів, глядачів та користувачів інтернету. Крім того, ці промови висвітлюються у новинних

текстах, де журналісти повідомляють ключові аргументи, місце і час самого виступу, реакцію публіки на нього, тощо.

Новинний текст, що повідомляє про публічний виступ президента України, спрямований, як і будь-яке медійне повідомлення, на інформування читача про важливу подію, що відбулася у світі. Звернення Володимира Зеленського до

американського Конгресу на початку активних військових дій навесні 2022 року привернуло велику кількість адресатів не лише з числа політиків, але й пересічних людей за рахунок значущості події для всього людства у різних кутках планети. Тому його слова репрезентувалися у новинах різноманітних видань шляхом прямого та непрямого цитування для акцентуації об'єктивності відображення події. Порядок представлення його аргументів проаналізований нами у попередній розвідці [див.: 1]. Водночас Україна була досить далекою і незрозумілою країною для більшості читачів іноземних публікацій, тому новинні тексти містять згадки про події, що відбувалися в цей час у нашій державі, реакцію інших країн на агресію, надану допомогу у боротьбі з ворогом. Обрані факти та реалії, яку надають окремі новинні повідомлення для заповнення можливих лакун у читацької аудиторії, можуть різнитися залежно від видання та країни, де воно публікується. Постає питання, що впливає на вибір конкретних відомостей та фактів у фоновому блоці статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення міжжанрових трансформацій – у нашому випадку перетворення публічного виступу у новинний текст – викликає інтерес лінгвістів, які аналізують засоби перекодування омовленого змісту та шляхи залучення екстралінгвістичного матеріалу під час медіатизації. Останню тлумачать як процес, під час якого головні складники соціальної чи культурної активності отримують медійні форми [11, с. 48]. При цьому оригінальний текст зазнає певних змін, тому що відбувається фільтрування змісту виступу [3, с. 121], коли журналіст обирає певні аргументи з промови та вдається до тлумачення реалій та явищ, котрі потенційно можуть викликати непорозуміння у цільовій аудиторії. Під час «міграції» лінгвального матеріалу з публічного звернення до його медійного висвітлення [6, с. 9] здійснюється модифікація мовних одиниць, заміна певних елементів або включення нових складників. Висвітлюючи матеріал виступу у новинному тексті, автор апелює до обізнаності адресата з представленими подіями та фактами [13, с. 8]. Водночас можливе розширення змісту промови шляхом обробки даних [4, с. 2], додавання фактів для репрезентації соціальних практик та взаємодії [5, с. 581]. З метою ефективного подачі ідей адресанта журналісти вдаються до конкретизації або узагальнення аргументів [9, с. 62], а також змінюють порядок їхнього викладу з оперттям на ступінь актуальності для цільової аудиторії [див.: 1].

Усе це призводить до того, що промова зазнає істотних змін під час висвітлення у новинному повідомленні.

Метою нашої розвідки є встановлення критеріїв відбору фонові інформації при висвітленні звернення Володимира Зеленського до Конгресу США 16 березня 2022 року в американських та британських новинних текстах. **Завдання** полягають у виявленні особливостей відбору додаткового матеріалу і визначенні впливу цільової аудиторії на подані фонові факти, відомості та явища.

Виклад основного матеріалу. Новинний текст, як надрукований у паперовому форматі, так і викладений на сайті видання, містить структуру, ретельно проаналізовану Т. ван Дейком для газетного повідомлення [8, с. 53-54] з опорою на новинні схеми, підпорядковані певним правилам та утворені з ієрархічно упорядкованих категорій [12, с. 3]. Композиція новинного тексту включає такі компоненти: Коротке Повідомлення, що містить Заголовок і Вступ, які функціонують як резюме тексту і встановлюють контакт з читачем; Головне Повідомлення, котре розширює зміст Короткого Повідомлення; Фон, що містить інформацію про попередні чи наступні події, включаючи Історію, Попередні події, Контекст; Вербальні Реакції або Коментарі, котрі описують висновки, припущення, роздуми [8, с. 53]. Однак така структура притаманна не всім новинним повідомленням, зокрема ті тексти, що висвітлюють деталі виступу публічної особи, містять цитати, авторські аргументи або їхній стислий виклад, з одного боку, та додаткову інформацію, з іншого. Остання заповнює можливі прогалини у знаннях читачів стосовно контексту, тобто місця, часу виступу та його учасників; попередніх подій, які можуть бути причиною або безпосередньою умовою для промови; наслідків публічного звернення, як реальних, так і гіпотетичних; вербальних реакцій, що охоплюють вислови політичних лідерів, опонентів, експертів, відображають схвалення, осуд чи оцінку. Критерієм для відбору додаткової інформації, що слугує фоном при висвітленні промови у новинному тексті, є цільова аудиторія, коли враховується її вік, освіта, соціальний статус, політичні інтереси, ментальність, етичні та моральні цінності, тощо. Оскільки читачі кожного видання різняться, журналісти використовують різні моделі заповнення лакун.

Звернення Володимира Зеленського до Конгресу США містить шість фрагментів: жорстокість до пересічних українців; доля української держави в аспекті демократії; апеляція до загрозливих подій з історії США; прохання

про допомогу; вдячність американському народові та його керівництву; заклик до американського лідерства [2]. Представлення цієї промови і фонова інформація у новинному тексті варіюються залежно від країни, де опублікована новина, а також від фокусування на місцевих новинах і відповідно адресаті чи глобальних подіях та міжнародній аудиторії.

У міжнародному новинному повідомленні на сайті www.washingtonpost.com [7], яке є однією з найбільших і найстаріших газет США, включено декілька аспектів у фоновий блок. Стосовно контексту виокремлено місце події, детально описано відео, продемонстроване президентом для відображення страждань пересічних громадян України, стан військових дій на момент виступу Володимира Зеленського та представлено опитування пересічних американців щодо їхнього ставлення до війни та підтримки. Попередні події репрезентують інформацію про вже надану допомогу і втрати українців. Наслідки звернення президента до американського Конгресу виражені в обіцяній допомозі і видах озброєння, неможливості надання літаків та описі санкцій. Коментарі широко представлені у новинному тексті. По-перше, подана реакція американського лідера на промову, коли він заявляє про свою цілковиту підтримку та називає конкретні види зброї, що нададуть Україні. По-друге, виокремлено висловлення республіканців, котрі, з одного боку, схвалюють надання військової допомоги, а з іншого боку, вимагають звіт про необхідне озброєння. По-третє, процитовано слова Йенса Столтенберга про неможливість відкриття безпольотної зони через потенційну ескалацію за межами України.

Американський сайт www.latimes.com хоч і є онлайн версією популярної та авторитетної газети, першочергово відображає події у межах країни, орієнтуючись на американську аудиторію. Під час опису контексту вказано на місце та час промови, її тривалість, зовнішній вигляд Володимира Зеленського та коротко згадано відео, яке було показане наприкінці звернення [10]. Стаття вказує на присутніх у залі і очевидну орієнтацію виступу на відсутнього Байдена. До блоку попередніх подій входить інформація про зв'язок Зеленського з колишнім президентом США та імпічмент Дональду Трампу через тиск на українського лідера. Пакет військової допомоги Україні з детальним переліченням озброєння та відмовою у забезпеченні безпольотної зони репрезентують наслідки промови. Вербальні реакції включають пряме цитування американського президента про надання найсучасніших видів зброї для боротьби

і захисту та обіцянка підтримувати українців перед лицем аморальних та неетичних атак Путіна на цивільне населення. Крім того, наведені слова сенатора-демократа, який визнає право Зеленського просити світ зробити все можливе заради порятунку його країни, хоча пряма конфронтація з росією не в інтересах Білого дому та законодавців. Новинний текст посилається на двох республіканців, налаштованих більш войовниче, ніж демократи: тодішнього лідера меншості в Конгресі, котрий закликає дати українцям літаки для захисту, та сенатора з Небраски, який вимагає надання більшої кількості озброєнь.

Як бачимо, хоча обидва новинні тексти надруковані в американських ЗМІ, вони містять відмінності у фактах та відомостях, включених у фонові блоки. Міжнародне видання містить опитування для відображення ставлення пересічних громадян до війни в Україні, тоді як місцевий сайт акцентує колишній зв'язок Зеленського та Трампа, що ближче до картини світу американців. Обидва видання подають реакцію трьох сторін – президента, демократів та республіканців – на промову українського лідера, проте новинний текст, що орієнтується на міжнародну аудиторію, відображає схвалення і підтримку з боку демократів та президента і вимогливість та прискіпливість з боку республіканців, оскільки це цілком очікувано для глобального адресата. Натомість сайт www.latimes.com, відомий своїми консервативними поглядами, відображає налаштованість республіканців до рішучих дій та цитує їхні заклики до більш активної підтримки.

Британський сайт www.bbc.com є всесвітньо відомим сайтом новин, що має багатомільйонну аудиторію у різних куточках планети, позиціонує себе як джерело об'єктивної інформації. Водночас редколегії цього видання треба зважати на прогалини у знаннях великої кількості людей на іншому континенті, тому у фоновий блок новинного тексту включені факти, які орієнтуються на картину світу європейців. Контекст містить інформацію про представлений під час виступу відеоряд та поточну ситуацію в Україні [14]. Крім того, заповнено лакуну про поняття «безпольотна зона»: пояснено значення, повідомлено про неодноразове звернення як до США, так і до Євросоюзу про забезпечення безпольотної зони над Україною та вказано про відмову надати її.

Для європейської аудиторії представлено відомості про зустріч в Брюсселі міністрів оборони НАТО та саміт лідерів Євросоюзу для обговорення їхньої відповіді на вторгнення, а також

зустріч Володимира Зеленського напередодні з лідерами європейських країн – Польщі, Словенії та Чехії, чії президенти першими відвідали Україну після початку повномасштабних дій. З метою створення ефекту об'єктивності новинний текст подає факти про попередню допомогу Україні з боку США з переліком наданого озброєння, зазначаючи джерело інформації – the New York Times reports, а також відомості про заплановану допомогу з переліком конкретного озброєння та фонди, які виділять на це гроші, відображаючи джерело отриманих даних – US media report. Серед представлених вербальних реакцій є цитата тодішнього спікера Палати представників Ненсі Пелосі, яка виразила своє захоплення і непохитність у підтримці України, а також коротке посилання на слова прес секретаря Білого дому про плани Байдена підтримати нашу країну на саміті у Брюсселі. Окремо слід зазначити, що британський новинний текст містить аналіз промови Володимира Зеленського їхнім постійним кореспондентом BBC News у Північній Америці Ентоні Зукером, котрий виокремив ключові ідеї промови та згадав про колишній акторський досвід президента, що допоміг йому справити враження на адресатів.

Висновки. Дослідження новинних текстів, що висвітлюють звернення українського президента, засвідчило, що фонова інформація репрезентується з урахуванням цільової аудиторії, а саме її національності, політичних поглядів, території проживання та загальної обізнаності з описаними подіями. Усі три проаналізовані повідомлення містять інформацію час і місце виступу, актуальні для будь-якого читача, про надану та заплановану військову допомогу Україні, описують відео про бомбування міст, вбитих і поранених дітей, оскільки ці відео образи мали глибокий і тривалий вплив на присутніх. Водночас існують певні відмінності. Американські видання надають розлогі цитати власних політичних лідерів: президента, демократів та республіканців, оскільки їхні висловлення актуальні для місцевої аудиторії. Британський новинний текст додатково повідомляє про діяльність європейських лідерів та організацій, оскільки для картини світу їхнього цільового адресата значущим є вклад і плани власних лідерів, навіть якщо Володимир Зеленський звертався до американського Конгресу. Подальше дослідження вбачаємо у вивченні особливостей представлення у ЗМІ промов інших політичних діячів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Талавіра Н. Медійне висвітлення звернення Володимира Зеленського до американського Конгресу: диспозиційна варіативність. *Актуальні питання іноземної філології*. 2023. № 18. у друці.
2. Address by President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy to the US Congress. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609> (дата звернення 30.05.2023).
3. Blackledge A. Discourse and Power in a Multilingual World. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2005. 252 p.
4. Bondi M., Cacchiani S., Mazzi D. Discourse in and through the Media: Recontextualizing and Reconceptualizing Expert Discourse. Cambridge : Cambridge Scholars Publishing. 2016. 350 p.
5. Busch B. Media, politics and discourse interaction. *Concise Encyclopedia of Pragmatics* / ed. by J. L. Mey, 2nd edition. Amsterdam : Elsevier, 2009. P. 577–583.
6. Cap P., Okulska U. Analyzing genres in political communication : An introduction. *Analyzing genres in political communication*. Amsterdam : John Benjamins, 2013. P. 1–28.
7. DeBonis M. Addressing Congress, Ukrainian president Zelensky pleads for military aid. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/03/16/zelensky-speech-congress/> (дата звернення 30.05.2023).
8. Dijk Teun A. van. News as Discourse. Hillsdale, New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 1988. 200 p.
9. Gruber H. Genres in political discourse: The case of the 'inaugural speech' of Austrian chancellors. *Analyzing genres in political communication*. Amsterdam : John Benjamins, 2013. P. 29–72.
10. Haberkorn J. Zelensky prods Biden to pledge more Ukraine aid in emotional speech to Congress. URL: <https://www.latimes.com/politics/story/2022-03-16/zelensky-addresses-congress-ukraine-russia> (дата звернення 30.05.2023).
11. Hjarvard S. The mediatization of society. A theory of the media as agents of social and cultural change. *Nordicom Review*. 2008. № 29 (2). P. 105–134.
12. Pajunen J. Linguistic Analysis of Newspaper Discourse in Theory and Practice. Tampere : University of Tampere Press, 2008. 80 p.
13. Schäffner Ch., Bassnett S. Introduction. Politics, Media and Translation: Exploring Synergies. *Political Discourse, Media and Translation* / ed. Ch. Schäffner. Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2009. 260 p.
14. Ukraine War: Zelensky Invokes 9/11 in Plea to US Congress. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-60762022> (дата звернення 30.05.2023).